

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СІМЕЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ І КРАЇН ЄС**

Рівень вищої освіти – другий (бакалаврський)

Освітня програма «Міжнародне та європейське право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 25 лютого 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сімейне право України і країн ЄС
Викладач (-і)	Сигидин Мар'яна Михайлівна
Контактний телефон викладача	0955193760
E-mail викладача	mariana.syhydyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу Також передбачена можливість консультацій шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових проектів, індивідуальних науково-дослідних завдань тощо.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право України і країн ЄС» є система правових норм законодавства України та країн Європейського Союзу, що регулюють сімейні правовідносини, зокрема, відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами. Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>: 1. Загальні положення сімейного права 2. Права та обов'язки батька, матері, дитини та інших членів сім'ї Дисципліна «Сімейне право України та країн ЄС» ґрунтується на порівняльноправовому аналізі особливостей правового регулювання сімейних відносин в межах різних держав континентальної правової системи та спрямована на формування у студентів сімейно-правового світогляду, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо захисту прав дитини, сім'ї, враховуючи стандарти ЄС, а також практику ЄСПЛ. Навчальна дисципліна «Сімейне право України та країн ЄС» належить до вибіркових навчальних дисциплін, забезпечує професійний розвиток бакалавра та спрямована на вивчення та узагальнення правового регулювання основних інститутів сімейного права України та країн Європейського Союзу, зокрема проблем, що стосуються юридичної природи шлюбу, особистих немайнових та майнових правовідносин подружжя; батьків і дітей, а також форм влаштування дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування. <u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів», «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», «Про охорону дитинства», Цивільні кодекси країн Європейського Союзу та спеціальні нормативно-правові акти у галузі сімейного законодавства. Навчальна дисципліна «Сімейне право України та країн ЄС» має міждисциплінарний характер та вивчається на основі знань, які були отримані студентами при вивченні такої	

базової дисципліни, як теорія держави і права, має структурно-логічні зв'язки з галузевими юридичними дисциплінами (конституційне право України, конституційне право зарубіжних країн, міжнародного приватного права, міжнародного публічного права, цивільне право України, цивільного процесуального права, господарського права, адміністративного права, кримінального права України).

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання курсу “Сімейне право України та країн ЄС” є формування у майбутніх юристів основ знань про основні інститути сімейного права, їх юридичну природу та особливості реалізації як у межах вітчизняної правової системи, так і в правових системах країн ЄС, вивчення особистих (немайнових та майнових) відносин між членами сім'ї: подружжям, батьками та дітьми (усиновлювачами та усиновленими), а також у визначених законом випадках – між іншими родичами та особами в Україні та країнах ЄС. Наукову основу курсу “Сімейне право України та країн ЄС” становлять праці вітчизняних та зарубіжних науковців-цивілістів минулого та сучасності, які займалися проблемою визначення юридичної природи та специфіки інститутів сімейного права України. Основним завданням вивчення курсу “Сімейне право України та країн ЄС” є: знання теоретичних засад сімейного права, зокрема вивчення та розуміння основних понять та категорій, які притаманні вищезазначеній навчальній дисципліні; опрацювання наукових джерел для ефективного вивчення теоретичного матеріалу; вміння використовувати теоретичний матеріал, його аналізувати та застосовувати у практичній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел сімейного права та результатів наукових досліджень сімейно-правових відносин.

Здатність застосовувати знання сімейного законодавства у практичних ситуаціях,

Знання та розуміння предметної області сімейного права та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями у сфері сімейного права.

Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми у сфері сімейних відносин.

Фахові компетентності:

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти та особливості правовідносин, що регулюються сімейним правом.

Здатність аналізувати правові проблеми у сфері сімейних правовідносин, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ, застосування набутих знань у професійній діяльності.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав і інтересів подружжя, батьків та дітей, інших членів сім'ї, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття /	18

практичні / лабораторні				
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова	
I	081 Право	II	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб
Змістовий модуль 1. Загальні положення сімейного права України і країн ЄС				
Тема 1. Загальні положення сімейного права.		2	2	6
Тема 2. Поняття та правова природа сімейних правовідносин.		2	2	6
Тема 3. Поняття та умови укладення шлюбу. Шлюбний договір		2	2	6
Тема 4. Недійсність шлюбу. Припинення шлюбу		2	2	6
Змістовий модуль 2. Особисті немайнові та майнові правовідносини суб'єктів сімейного права України та країн ЄС				
Тема 5. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя		2	2	6
Тема 6. Майнові права та обов'язки подружжя.		2	2	6
Тема 7. Права та обов'язки батьків і дітей.		-	2	8
Тема 8. Аліментні зобов'язання подружжя.		-	2	8
Тема 9. Правове регулювання відносин, пов'язаних із усиновленням.		-	2	8
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №6 від 25 червня 2020 р.) – текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2021/03/Положення-про-оцінювання-студентів-у-ННІОІ.pdf			
Вимоги до письмових робіт	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами одної письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на 9 семінарському занятті та охоплює два змістових модулі: 1. Загальні положення сімейного права України і країн ЄС. 2. Особисті немайнові та майнові правовідносини суб'єктів сімейного права України та країн ЄС. На контрольну виноситься 10 тестових завдань, які оцінюються по 2 бали, 5 термінологічних завдань, які оцінюються по 5 балів, 1 описове завдання, яке оцінюється в 15 балів. Максимальний бал за контрольну становить 50. За бажанням (для отримання додаткових 5 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного			

	семінарського заняття.
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять передбачає поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських (практичних) занять. Підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття виставляється в кінці семестру за результатами роботи на семінарських (практичних) заняттях, самопідготовки і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські (практичні) заняття та оцінок за відпрацьовані заняття. Підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття (максимально 25 балів) – підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття, помножена на коефіцієнт 5, заокруглена до цілого. Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється викладачем на останньому семінарському занятті у семестрі відповідно до п. 4.6. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Перескладання семестрового заліку проводиться окремою парою в письмовій формі за графіком, затвердженим директором Інституту, студентами, які одержали після виставлення заліку «не зараховано» (нижче 50 балів), а також мали на день виставлення заліку невідпрацьовані пропущені заняття (за умови їх відпрацювання). Заліковий білет у такому випадку складається із 2 описових завдань, які оцінюються в 20 балів кожне, 5 термінологічних завдань, які оцінюються у 8 балів кожне і практичного завдання, яке оцінюється у 20 балів. Максимальний бал за залікову роботу складає 100. Залік також може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі www.d-learn.pnu. У такому разі екзамен проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється у 2 бали.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Письмові роботи:</u> Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, курсових робіт (за вибором студента) – Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри <u>Академічна доброчесність:</u> Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної	

добросовісності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40 – 44. Ст. 356.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135.
3. Житловий кодекс Української РСР від 30.06.1983 р. зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5464-10/> (дата звернення: 27.03.2022)
4. Bürgerliches Gesetzbuch. URL: <https://www.buzer.de/s1.htm?g=BGB&a=1297-1921> (Last accessed: 27.03.2022).
5. Le Code civil des Français, 21 mars 1804. URL: <http://codes.droit.org/CodV3/civil.pdf> (Last accessed: 27.03.2022).
6. Code civil. Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg. URL: <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20181101> (Last accessed: 24.12.2018).
7. Familie, Familienrecht und Reformen. URL: <http://www.bpb.de/politiN/innenpolitiN/familienpolitiN/198764/familie-familienrecht-und-reformen?p=all> (Last accessed: 27.03.2022).
8. Jean Hauser. Le Conseil constitutionnel et le droit de la famille. URL: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/nouveaux-cahiers-du-conseil-constitutionnel/le-conseil-constitutionnel-et-le-droit-de-la-famille> (Last accessed: 18.12.2018).
9. Дзера О.В. Сімейне право України: підруч. К. : Юрінком Інтер, 2019. 520 с.
10. Чеховська І. В., Самілик Л. О. Сімейне право : практикум. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 132 с.
11. Боднар Т. В., Михальнюк О. В. Сімейне право: практикум. К. : Алерта, 2019. 132 с.
12. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
13. Менджул М. В. Порівняльний аналіз принципів сімейного права в Україні та державах Західної Європи / М. В. Менджул // Часопис цивілістики. 2018. Вип. 31. С. 49-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2018_31_11 (дата звернення: 27.03.2022).
14. Маланчук Т.В., Дегтяр Р.О. Інститут шлюбного договору в Україні: перспективи удосконалення та зарубіжний досвід прав-ового регулювання. Молодий вчений. 2018. № 5 (57). С. 620–623.
15. Сімейне право України : підруч. / [С. Б. Булеца, В. В. Заборовський, В. Г. Фазикош та ін.]; за ред. С. Б. Булеци, В. Г. Фазикоша. К. : Знання, 2015. 375 с.
16. Сімейне право України: навчальний посібник / за ред. Т.В. Курило. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 316 с.
17. Лепех С. М. Сімейне право України. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана

Франка, 2010.

16. Сімейний кодекс України: наук.-практ. коментар / [Багач Е. М., Білоусов Ю. В., Ватрас В. А., Давидова Н. О., Кодинець А. О.]; за ред. Е. М. Багач, Ю. В. Білоус. К. : Ліга 2010. 577 с.

17. Дякович М. М. Сімейне право: навч. пос. К. : Правова єдність, 2009. 512 с.

18. Ромовська З. В. Українське сімейне право: підруч. : академічний курс. К. : Правова єдність, 2009. 497 с.

19. Мироненко В. П., Пилипенко С. А. Сімейне право України: підруч. К. : Правова єдність, 2008. 477 с.

20. Сімейне право України: навч. посіб. за ред. Є. О. Харитонova К. : Істина, 2008. 200 с.

21. Сімейне право України: Нотаріат. Адвокатура. Суд: наук.-практ посіб. / [С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, О. О. Кармаза, О. М. Клименко, В. О. Коцюба та ін.]; за ред. С. Я. Фурси. К. : Видавець Фурса С. Я., 2008. 1247 с.

22. Сімейне право України: навч. пос. / [Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, В. О. Гончаренко, О. М. Калітенко, О. В. Крилова та ін.]; за ред. Є. О. Харитонova. К. : Істина, 2008. 200 с.

23. Сімейне право України: підруч. [Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова, В. М. Крижна, Я. В. Новохатська та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Жилінкової. К. : Юрінком Інтер, 2006. 263 с.

Викладач _____ **М. М. Сигидин**